

Rola prawa konkurencji w ochronie prawa do wolnych i pluralistycznych mediów

Celem projektu jest analiza roli prawa konkurencji w ochronie prawa jednostek do wolnych i pluralistycznych mediów w Europie. Media jako czwarta władza, spełniają niezwykle ważną w społeczeństwie rolę przekazywania informacji oraz współtworzenia opinii publicznej. W tym świetle, wolność i pluralizm mediów to wartości podstawowe, stanowiące filar współczesnych demokracji. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Europejska Konwencja Praw Człowieka jak i krajowe konstytucje nakładają na państwa obowiązek zapewnienia ochrony wolności wypowiedzi i wolności przekazywania informacji oraz idei bez ingerencji władzy państwowej. Niemniej jednak, wartości te stają się zagrożone w obliczu procesów na rynkach medialnych prowadzących do gromadzenia znaczącej pozycji rynkowej przez niewielu graczy. Procesy rynkowe, negatywnie wpływające na wolność i pluralizm mediów, zyskały na popularności w ostatnich latach, w szczególności w związku z kryzysem demokracji w państwach Europy Środkowo-Wschodniej, rozpowszechnieniem mediów internetowych opartych o algorytmy i sztuczną inteligencję, czy skutkami pandemii COVID-19, w postaci zarówno kryzysu ekonomicznego w branży medialnej jak i selektywnego wsparcia rządowego niektórych źródeł przekazu medialnego.

Prawo konkurencji, zajmujące się porozumieniami ograniczającymi konkurencję, nadużywaniem pozycji dominującej czy kontrolą koncentracji, na pierwszy rzut oka może nie wydawać się oczywistym rozwiązaniem prawnym chroniącym wolność i pluralizm mediów. Jednakże, transakcje oraz zachowania na rynkach medialnych mogą wywierać negatywny wpływ na stan wolności i pluralizmu mediów. Toteż prawo konkurencji, którego rolą jest analiza i ocena zachowań przedsiębiorców również na rynkach medialnych, na przykład poprzez wyrażenie zgody na koncentrację przedsiębiorców, która ogranicza różnorodność medialną, może bezpośrednio lub pośrednio wywierać wpływ na prawo jednostki do wolnych i pluralistycznych mediów. Koniecznym jest zatem wypracowanie rozwiązań prawnych w ramach prawa konkurencji, które odpowiednio biorą pod uwagę wpływ ocenianej praktyki na wolność i pluralizm mediów.

Niniejszy projekt dąży do odpowiedzi na pytanie pod jakimi warunkami prawo konkurencji może chronić prawo jednostek do wolnych i pluralistycznych mediów. W tym celu projekt analizuje materialne i proceduralne prawo konkurencji w Unii Europejskiej i państwach członkowskich, w zakresie w jakim stosowanie prawa konkurencji dotyczy rynków medialnych. W szczególności, projekt zakłada przeprowadzenie pogłębionych badań polskiego prawa konkurencji jak i praktyki decyzyjnej Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Ponadto, badania stosowania prawa konkurencji na rynkach medialnych w Polsce będą wzbogacone wywiadami z przedstawicielami Urzędu oraz Sądu, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, jak i reprezentantami organizacji obywatelskich zajmujących się ochroną wolności i pluralizmu mediów, służącymi lepszemu zrozumieniu funkcjonowania prawa w praktyce i jego znaczenia w społeczeństwie. Biorąc pod uwagę wpływ populistycznych rządów zarówno na stan wolności i pluralizmu mediów jak i stosowanie prawa konkurencji, projekt wpisuje się w dyskusję dotyczącą kryzysu praworządności w Europie. Ponadto, projekt porusza problem wolności i pluralizmu mediów zarówno na tradycyjnych jak i nowych rynkach medialnych, zważywszy na wyzwania wynikające z rozwoju nowych technologii i internetu. Poprzez przyjęcie tych perspektyw projekt wypełnia istotne luki w literaturze, a nowatorskie metody badawcze zapewniają jego wyjątkowość.

Najistotniejszym spodziewanym efektem badań będzie identyfikacja czynników determinujących rolę prawa konkurencji w ochronie prawa jednostek do wolnych i pluralistycznych mediów. Określenie warunków, pod jakimi prawo konkurencji może chronić wolność i pluralizm mediów może posłużyć lepszemu ochronie tych wartości, a w efekcie również podstawowych praw konsumentów-obywateli. Wyniki badań wzbogacają zatem naukę przyczyniając się do rozwoju nie tylko europejskiego i polskiego prawa konkurencji, ale także praw człowieka i prawa konstytucyjnego. Badania będą rozpowszechniane w Europie i Polsce poprzez udział w konferencjach międzynarodowych oraz publikacje artykułów w języku angielskim w punktowanych czasopismach naukowych o zasięgu ogólnosiwiatowym i europejskim. Projekt ma również kluczowe znaczenia dla przygotowywanej przeze mnie rozprawy doktorskiej dotyczącej roli prawa konkurencji w ochronie wolności i pluralizmu mediów.